

Postanowienie z dnia 19 marca 2009 r.

II UZ 9/09

Niewskazanie w części wstępnej skargi kasacyjnej, w jakim zakresie wyrok jest zaskarżony (w całości, czy w części), nie uzasadnia odrzucenia skargi, jeżeli we wnioskach skarżący domaga się "zmiany wyroku w całości" (art. 398⁴ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Herbert Szurgacz, Małgorzata Wrębiakowska-Marzec.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 19 marca 2009 r. sprawy z wniosku Józefy R. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w B. o zwrot nienależnie pobranego świadczenia, na skutek zażalenia wnioskodawczynie na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 24 lipca 2008 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżone postanowienie.

U z a s a d n i e n i e

Postanowieniem z dnia 24 listopada 2008 r. [...] Sąd Apelacyjny w Gdańsku odrzucił skargę kasacyjną wnioskodawczynie Józefy R. od wyroku tego Sądu z dnia 8 kwietnia 2008 r. w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w B., jako niespełniającą wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c., bowiem w skardze nie wskazano czy zaskarżono nią wyrok Sądu Apelacyjnego w całości czy w części (art. 398⁴ § 1 pkt 1 k.p.c.).

W zażaleniu na to postanowienie pełnomocnik wnioskodawczynie zarzucił naruszenie art. 384 k.p.c., „poprzez uznanie, że skarga nie zawiera wskazania czy zaskarżony zostaje wyrok w całości czy w części”, wskazując, że co prawda w pierwszym akapicie skargi „brak jest oznaczenia w jakim zakresie orzeczenie podlega zaskarżeniu, jednak w części dotyczącej zmiany wyroku wnosząca wskazała na zmianę orzeczenia sądu w całości”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wymagania, jakim winna odpowiadać skarga kasacyjna - w świetle art. 398⁴ § 1 i 2 k. p. c. - można podzielić na dwie grupy. Stosownie do art. 398⁴ § 2 k.p.c. skarga kasacyjna powinna czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a w sprawach o prawa majątkowe zawierać również wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia, natomiast zgodnie z § 1 art. 398⁴ k.p.c. winna zawierać 1) oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości czy w części; 2) przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie; 3) wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie oraz 4) wniosek o uchylenie lub zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany. Przytoczone wyżej wymagania (wskazane w art. 398⁴ § 1 k.p.c.) stanowią o istocie skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka prawnego (ich brak uniemożliwia rozpoznanie skargi), a ich niespełnienie - w świetle ustalonego orzecznictwa (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 9 listopada 2000 r., II CKN 1385/00, OSNC 2001 nr 3, poz. 51; z 22 marca 2001 r., V CZ 131/01, OSNC 2001 nr 10, poz. 156; z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001 nr 3, poz. 52; z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z 11 maja 2001 r., III CZ 28/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 12; z 30 maja 2001 r., III CZ 36/01, OSNC 2002 nr 2, poz. 22; z 5 czerwca 2001 r., IV CZ 45/01, OSNC 2001 nr 10, poz. 157; z dnia 17 października 2001 r., III CZ 98/01, OSNC 2002 nr 5, poz. 71; z dnia 27 listopada 2001 r., III CKN 462/01, OSNC 2002 nr 4, poz. 56) - powoduje odrzucenie skargi bez wzywania do jej uzupełnienia w trybie przewidzianym dla uzupełniania braków formalnych pisma procesowego.

Powyższe wywody wymagają uzupełnienia w związku z rozstrzygnięciem zawartym w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 lipca 2008 r., SK 40/07 (Dz.U. z dnia 8 lipca 2008 r. Nr 120, poz. 779). Wymienionym wyrokiem Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. w związku z art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. w zakresie, w jakim przewiduje odrzucenie - bez wezwania do usunięcia braków - skargi kasacyjnej niespełniającej wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c., jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji. Wyrok ten, jak wynika z treści jego uzasadnienia, jako w rzeczywistości zakresowy, oznacza wyeliminowanie z obrotu prawnego niekonstytucyjnej normy mieszczącej się w ramach

art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c., nakazującej Sądowi drugiej instancji i Sądowi Najwyższemu odrzucenie skargi kasacyjnej - bez wzywania strony skarżącej do uzupełnienia braku, wyrażającego się w braku sformułowania wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c.). Na marginesie warto zauważyć, że konsekwencją powyższego orzeczenia Trybunału ma być stosowna zmiana Kodeksu postępowania cywilnego, polegająca na przeniesieniu do art. 398⁴ § 2 konieczności wskazania wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie, a brak tych elementów skargi „uruchamia” procedurę usunięcia braków skargi. Należy także przypomnieć, że postępowanie sądowe w sprawach dotyczących ubezpieczenia emerytalno-rentowego, które wszczynane jest w rezultacie odwołania wniesionego przez ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, ma charakter odwoławczy, weryfikujący ustalenia dokonane przez organ rentowy, a jego przedmiotem jest ocena zgodności z prawem - w aspekcie formalnym i materialnym (a więc także merytorycznej zasadności) - decyzji wydanej przez organ rentowy na wniosek ubezpieczonego lub z urzędu. Jest zatem postępowaniem kontrolnym.

W rozpoznawanej sprawie odwołanie wnioskodawczynie skierowane do Sądu ostatecznie dotyczyło trzech decyzji organu rentowego z 26, 27 i 28 września 2006 r., przypisujących do zwrotu określone w nich kwoty obejmujące nienależnie pobrane świadczenia w okresach od 1 stycznia do 31 grudnia 2003 r., od 1 stycznia do 31 grudnia 2004 r. oraz od 1 stycznia do 31 grudnia 2005 r. Wyrok Sądu pierwszej instancji, oddalający odwołania, dotyczył wszystkich wymienionych decyzji, apelacja wnioskodawczynie objęła wyrok w całości i wszystkich tych decyzji dotyczył wyrok Sądu Apelacyjnego. Skarga kasacyjna nie wskazuje co prawda w części wstępnej w jakim zakresie zaskarża wyrok (w całości czy w części), co uchybia wymaganiom określonym w art. 398⁴ § 1 pkt 1 k.p.c., ale we wnioskach dochodzi „zmiany wyroku w całości”, ewentualnie jego uchylenia oraz uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania (art. 398⁴ § 1 pkt 4 k.p.c.), stąd też brak podstaw do uznania, że nieokreślenie w pierwszej części zakresu zaskarżenia stanowi taki brak skargi, który - uniemożliwiając jej rozpoznanie - powoduje jej odrzucenie.

Mając to na względzie należało orzec jak w postanowieniu na podstawie art. 398¹⁶ w związku z art. 394¹ k.p.c.

=====